

Atbalstīta Administratīvo sodu sistēmas attīstības koncepcija

Publicēts: 22.01.2013.

Informācija presei

Šodien, 22.janvārī, Ministru kabinets atbalstīja Tieslietu ministrijas izstrādāto Administratīvo sodu sistēmas attīstības koncepcijas projektu. „Tieslietu ministrija, pārskatot administratīvo sodu sistēmas politiku un izvērtējot visas Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā esošās tiesību normas, ir sagatavojusi Administratīvo sodu sistēmas attīstības koncepciju, kurā piedāvāti risinājumi, kā padarīt administratīvās atbildības regulējumu pēc iespējas vieglāk piemērojamu, vienkāršāku, vienlaikus nodrošinot ātrāku, efektīvāku administratīvo sodu procesu un soda neizbēgamības principa īstenošanu, tādējādi nodrošinot Administratīvo sodu sistēmas attīstīšanos līdzī sabiedrībai,” koncepcijas mērķi skaidro tieslietu ministrs J.Bordāns. Šobrīd Latvijā pastāvošais administratīvās atbildības regulējums ir ietverts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā. Kodekss ir spēkā no 1985. gada 1. jūlija. Latvijas administratīvo sodu piemērošanas un izpildes kārtība tika veidota padomju tiesību sistēmai. Līdz ar to vairākas kodeksā ietvertās tiesību normas neatbilst mūsdienu valsts tiesiskajai iekārtai. Tādēļ saistībā ar kodeksu un administratīvās atbildības regulējumu ir konstatētas vairākas problēmas, un lai tās risinātu, Tieslietu ministrija izstrādās jaunu Administratīvo pārkāpumu procesa likumu. Tieslietu ministrija Administratīvo sodu sistēmas attīstības koncepcijā piedāvā atteikties no administratīvā aresta, jo tas nav uzskatāms par adekvātu sodu administratīvo sodu sistēmā. Administratīvais arests ir sarežģīti administrējams un dārgs. Tāpat tas nepamatoti noslogo tiesas, jo tām ir jādarbojas ārpus savas kompetences kā sākotnējai iestādei, izskatot administratīvā pārkāpuma lietas un piemērojot administratīvo sodu, nevis īstenojot tiesu varas funkcijas. Turpmāk paredzēts atteikties no aresta, paredzot naudassodu. Atsevišķos gadījumos, ja pārkāpuma raksturs to pieprasīs, naudas soda apmērs varētu tikt palielināts, lai kompensētu soda bardzības samazināšanos, tomēr katrs gadījums būs jāvērtē atsevišķi. Koncepcijā tiek piedāvāts, gan soda izpildes veicināšanai piemērot sodītājai personai dažādus publisko pakalpojumu saņemšanas ierobežojumus, gan efektīvāki naudas soda izpildes kontroles administrēšanu, uzlabojot Sodurēģistra soda izpildes uzskaites sadaļu. Tāpat jaunajā Administratīvo pārkāpumu procesa likumā tiks paredzēti tikai divi pamatsoda veidi: naudas sods un brīdinājums. Koncepcijā ir skaidrots, ka naudas sods ir praksē visbiežāk piemērotais sods par administratīvo pārkāpumu un tā minimālā robeža būs nosakāma 10 latu apmērā. Tāpat administratīvo sodu sistēmā ir jābūt kādam salīdzinoši mazāk bargam sodam, jo personai, kura pārkāpumu ir izdarījusi pirmo reizi, ir jābūt iespējai vispirms tikt brīdinātai. Administratīvo pārkāpumu procesa likumā paredzēts regulējums, kas noteiks, ka administratīvo pārkāpumu sodu izpildes procesā turpmāk netiks paredzēta skaidras naudas aprīte, bet gan tiks izmantoti bezskaidras naudas norēķini, lai varētu likvidēt korupcijas riskus. Savukārt, gadījumos, kad uzliktais naudas sods netiks nomaksāts noteiktā termiņā, likumā būs paredzēta iespēja piemērot pārkāpējam ierobežojumu iegūt labumu attiecībā ar valsti vai liegumu saņemt valsts sniegtos nodrošinājumus, kamēr netiks nokārtotas saistības pret valsti. Tādējādi pārkāpējs tiks stimulēts nomaksāt tam uzliktos naudas sodus. Vienlaikus nepieciešams paredzēt, ka noteiktais ierobežojums attieksies tikai uz tām tiesībām, kas būs saistītas ar izdarīto administratīvo pārkāpumu. Piemēram, ja personai ir uzlikts administratīvais sods par Medību likuma tiesību normu neievērošanu, personai būs liegta iespēja saņemt medību atļauju. Jaunajā Administratīvo pārkāpumu procesa likumā paredzēts iekļaut dažādus papildsodus, kas saistīti ar pārkāpējam piešķirto speciālo tiesību ierobežošanu, noteiktu pienākumu uzlikšanu un valsts sniegto pakalpojumu un jaunu tiesību iegūšanas ierobežošanu. Koncepcijā noteikts, ka turpmāk arī iestādēm tiks paredzēta iespēja piemērot vienlaikus vairākus papildsodus. Turklāt papildsodu administrēšana būs tās iestādes kompetencē, kura attiecīgo papildsodu būs piemērojusi. Savukārt, lai atrisinātu problēmu, kas saistīta ar tiesu noslogotību un ilgstošo administratīvo pārkāpumu izskatīšanas procesu, nepieciešams veikt vairākus pasākumus. Piemēram, paredzēts veicināt plašāku rakstveida procesa izmantošanu administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanai tiesā. Tāpat paredzēts ieviest rakstveida procesu iestādē lēmuma apstrīdēšanas stadijā. Līdz ar to administratīvā pārkāpuma process iestādē kļūst ātrāks un efektīvāks. Augstākai iestādei nebūs pienākums klātienē uzklaut administratīvā pārkāpuma lietas dalībnieku viedokļus un argumentus, ja nepieciešamā informācija lēmuma pieņemšanai būs pieejama lietas materiālos. Taču tiks paredzēts, ka augstākai iestādei būs arī tiesības

uzaicināt lietas dalībniekus sniegt paskaidrojumus mutvārdos, ja iestāde to uzskatīs par nepieciešamu efektīvākai lietas izskatīšanai. Ieviešot rakstveida procesu lēmuma apstrīdēšanas stadijā, tiks panākts, ka netiek kavēta lēmuma pieņemšana, jo praksē bieži vien lietas dalībnieki neierodas uz lietas izskatīšanu mutvārdos, tādējādi kavējot administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu. Tāpat koncepcijā paredzēts, ka personai, kura atzīta par vainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, tāpat kā kriminālprocesā, būs pienākums atlīdzināt procesuālos izdevumus. Procesuālos izdevumus segs no valsts, pašvaldības līdzekļiem, ja persona, no kuras tie ir piedzenami, būs maznodrošināta vai tai būs piešķirts trūcīgas personas statuss. Līdz ar to, gadījumos, ja persona ar galīgo nolēmumu tiks atzīta par vainīgu un tātad nepamatoti ar savu sūdzību būs noslogojusi valsts iestāžu un tiesu sistēmu, tai būs jāsamaksā visi likumā noteiktie procesuālie izdevumi. Plānots ieviest arī jaunu administratīvās lietvedības procedūru, kuras būtība ir nevis sodoša, bet gan vērsta uz sadarbību. Proti, vienkāršu administratīvo pārkāpumu gadījumos, ja pārkāpums nav izraisījis īpaši kaitīgas sekas, amatpersona, noskaidrojot, ka persona atzīst savu vainu pārkāpumā un piekrīt uzliktā soda veidam un apmēram, varēs pārkāpējam piedāvāt vienoties par savas vainas pilnīgu atzīšanu un uzliktā pamatsoda apmēra samazināšanu ar nosacījumu, ka šāds lēmums nebūtu pārsūdzams. Šāda vienošanās var notikt tikai personai brīvprātīgi, tam piekrītot. Administratīvo pārkāpumu procesa likumā būs paredzētas robežas, kādās pieļaujams naudas soda samazinājums. Tāpat koncepcijā secināts, ka jaunajā likumā būtu jāietver tiesību normas, kas paredz kārtību, kādā Latvijā izpilda citas dalībvalsts lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā un kādā Latvija nosūta citai dalībvalstij lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā. Minētā kārtība attieksies uz lēmumiem, ar kuriem piemērots naudas sods. Administratīvo sodu reforma tiks īstenota ar pārejas periodu. Plānots, ka ar Administratīvo pārkāpumu procesa likuma spēkā stāšanos, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss zaudēs spēku pēc trim gadiem. Tāpat koncepcijā atrunāta speciāla kārtība, kādā stāsies spēkā grozījumi nozares likumos, kuros ietverti pārkāpumu sastāvi, kā arī grozījumi kodeksā, no kura izslēgti attiecīgie pārkāpumu sastāvi. Savukārt pēc noteiktā pārejas perioda notecējuma, kodekss zaudēs spēku un reizē ar to, tie administratīvo pārkāpumu sastāvi, kas nav pārnesti uz speciālajiem nozaru likumiem. Koncepcija paredz arī Sabiedriskās kārtības un drošības likuma izstrādi, kurā būs iekļautas sodošās normas par pārkāpumiem sabiedriskās kārtības un drošības jomā. Ar Administratīvo sodu sistēmas attīstības koncepcijas pilnu tekstu var iepazīties [Ministru kabineta mājaslapā](#). Ksenija Novikova Tieslietu ministrijas preses sekretāre E-pasts: ksenija.novikova@tm.gov.lv Tālrunis: 67036712, 25435652 Adrese: Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1536 www.tm.gov.lv <http://twitter.com/tieslietas> <https://www.tm.gov.lv/lv/jaunums/atbalstita-administrativo-sodu-sistemas-attistibas-koncepcija>